

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA TEXTILNÍ

HRAJ SI

PLAY

LIBEREC 2009

JANA FILIPOVÁ

P r o h l á š e n í

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Jihlavě dne 28. 5. 2009

Jana Filipová

A n o t a c e

Bakalářská práce doprovází textem a fotografiemi praktickou část výroby interiérového relaxačního objektu určeného pro sezení nebo ležení. V textu jsou uvedeny inspirační zdroje, které ovlivnily výtvarný vývoj práce. Jeden z nejdůležitějších prvků procházející celou prací je geometrická hravost, která umožňuje tvarovou variabilitu lenošky. V textu zmíněná barevnost je důležitá pro výsledný výraz relaxačního objektu a jsou zde přiblíženy požadavky na materiál vhodný pro potahování sedacích objektů. Je uvedeno porovnání pohodlnosti sedacího nábytku v dnešní době a v dobách minulých. Práce předkládá možnost individuálního použití lenošky pro každého člověka.

K l í č o v á s l o v a

hravost, tvar, variabilita, funkčnost, barva

A n n o t a t i o n

This document accompanies practical part of bachelor work of creation of an interior relaxation object for sitting and resting with text and illustrations. Sources of an inspiration are included that influenced the work. One of the most important ideas passing along the whole work is a geometrical playfulness which allows for a shape variability of the relaxation object. Variety of colour mentioned in the text is important for the final appearance of the object as well as requirements for the materials suitable for coating sitting objects. A comparison of comfort of furniture for sitting between today and past is included. The document offers possibilities of an individual usage of the relaxation object for everybody.

K e y w o r d s

playfulness, shape, variability, functionality, colour

Poděkování

Za cenné rady a připomínky při vypracování této bakalářské práce děkuji Mgr. A. Jitce Huňkové a MgA. Františku Filipimu.

V Jihlavě dne 28. 5. 2009

Jana Filipová

1 Obsah

1	OBSAH.....	6
2	ÚVOD.....	7
3	INSPIRACE.....	8
3.1	VEŘEJNÝ PRŮZKUM	8
3.2	HRY A HLAVOLAMY	9
3.3	INSPIRACE V HISTORII.....	11
3.3.1	<i>Starověk</i>	<i>11</i>
3.3.2	<i>Středověk.....</i>	<i>12</i>
3.3.3	<i>Novověk.....</i>	<i>12</i>
3.4	BARVA A JEJÍ PŮSOBENÍ NA ČLOVĚKA	15
4	VÝTVARNÝ VÝVOJ	18
4.1	TVAR	18
4.2	VZHLED	19
5	MATERIÁL.....	22
5.1	POTAHOVÁ TEXTILIE	22
5.2	VNITŘNÍ MATERIÁL	23
6	REALIZACE	25
6.1	POUŽITÝ MATERIÁL	25
6.2	KONSTRUKČNÍ POPIS	25
6.2.1	<i>Konstrukční řešení a tvarový vzhled</i>	<i>25</i>
6.2.2	<i>Popis obalů</i>	<i>28</i>
7	VARIABILITA RELAXAČNÍHO OBJEKTU.....	31
8	ZÁVĚR.....	34
9	SEZNAM CITACÍ	35
10	POUŽITÁ LITERATURA	36
11	PŘÍLOHY	37
11.1	VZORKY MATERIÁLU – 1. POTAH	37
11.2	VZORKY MATERIÁLU – 2. POTAH	37
11.3	VZORKY MATERIÁLU – 3. POTAH	38
11.4	FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA - 1. POTAH	39
11.5	FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA - 2. POTAH	48
11.6	FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA - 3. POTAH	52

2 Úvod

Většina lidí potřebuje svůj den zpříjemnit chvilkami pro sebe, mít možnost zastavit čas a jen relaxovat. Pro tuto (ne)činnost však potřebuje nějaké vhodné místo. Ve své bakalářské práci jsem se proto zaměřila na sedací objekt - lenošku, která by svým vzhledem a možnostmi zpříjemnila volné chvíle každého člověka a umožnila mu vytvořit si místo pro své momentální potřeby.

Lenoška je zaměřena především na odpočinek a relaxaci, ale nabízí i jiné použití, například pracovní nebo společenské. Její variabilita umožňuje sestavení do různých tvarů, které jsou vhodné k sezení i ležení.

Hlavní myšlenkou celé práce je hravost. Chtěla jsem poukázat na to, že hrát si mohou nejen děti, ale i dospělí. Stále jsme zvědaví a toužíme po něčem novém, proto bychom měli mít možnost dotvářet si interiér podle své fantazie.

Objekt vychází z principu stavebnice, která je tvořena různými geometrickými tvary. Skládačka poskytuje různé možnosti sestavení, a proto si člověk může vytvořit objekt ke svým momentálním činnostem a možnostem prostoru. Na základní tvary jsou vytvořeny potahy, které podporují variabilitu a funkčnost objektu. Jejich smysl spočívá ve zpříjemnění používání lenošky, podpoření fantazie a především mají vzbudit chuť hrát si.

3 Inspirace

3.1 Veřejný průzkum

Pro tvorbu variabilního relaxačního objektu jsem se rozhodla poté, kdy jsem začala zkoumat, jaké možnosti má člověk, který by si chtěl pořídit originální kus odpočinkového nábytku, jenž by se mu přizpůsobil podle momentální potřeby. Většina lenošek je totiž neměnného tvaru, se kterým už toho zákazník moc nesvede. Samozřejmě, že může například ovlivnit sklon opěrné plochy, ale třeba by chtěl úplně změnit tvar sedacího nábytku na lehací, nebo ho zmenšit, zvětšit či rozdělit, aby mohl zaujmout polohu, která je mu v danou chvíli nejpříjemnější. Takovou variabilitu mu ale dovolí jen velmi málo sedacích objektů. Dnešní člověk se nechce zahlcovat zbytečnými předměty, proto se mu může zdát zbytečné mít nějaký svůj koutek na odpočívání. Myslím si, že by to tak nemuselo být, kdyby zároveň tento kus nábytku mohl kromě relaxační polohy splňovat i jiné funkce, například společenské, či pracovní. Právě proto jsem se pokusila vytvořit variabilní odpočinkový tvar, který by člověk mohl využít z různých hledisek, co se týče tvaru i funkce. Před začátkem hledání inspiračních prvků jsem provedla malý průzkum, který mi měl pomoci pochopit, jestli o takovou variabilní věc zákazník vůbec bude stát. Proto jsem vytvořila dotazník, který se zabýval tématem, zda si lidé najdou čas na odpočinek a relaxaci a jak si takové místo představují. Otázky jsem položila různým věkovým skupinám a pohlavím. Na otázky jsem dostala následující odpovědi.

95% dotázaných na otázku „Máte doma oblíbené místo na relaxování?“ odpovědělo kladně. Na otázku „Jaké místo pro odpočinek nejvíce preferujete?“ 60% lidí odpovědělo, že nejoblíbenějším místem je pro ně pohovka či křeslo, 22% má nejraději postel a zbylých 18% relaxuje na zemi. Na další otázku „Co na interiérovém vybavení preferujete nejvíce?“ 52% dotázaných odpovědělo, že upřednostňuje pohodlí, 40 % funkčnost a 8% design. Za nejlepší barvu pro odreagování považuje 62 % lidí barvy neutrální v přírodním tónu, 28% dává přednost pastelovým barvám a na 12 % dotázaných působí dobře syté barvy. Čalouněný povrch na sezení je podle 80% nejlepší látkový potah, 20 % upřednostňuje kožený.

Dále jsem se snažila zjistit, jak lidé reagují na variabilitu a netradiční detaily, proto jsem položila následující otázky. „Líbí se vám vtipné detaily na interiérových doplňcích?“ 84% lidí odpovědělo kladně. Na otázku, podle čeho by si vybírali lenošku do interiéru, 71%

dotázaných odpovědělo, že by si vybrali podle vlastní fantazie a 29% by se nechalo inspirovat u známých či v časopise. Nejdůležitějším dotazem mého průzkumu byla otázka: „Chtěli byste mít doma něco na odpočívání, co byste si mohli tvarově přizpůsobit podle momentální nálady?“ Na tuto otázku odpovědělo 95% lidí kladně.

Z průzkumu tedy vyplynulo, že většina lidí má oblíbené místo pro odpočinek, ale toto místo se týká nejčastěji pohovky nebo postele, oblíbeným místem je také relaxace na zemi. Na svém odpočinkovém objektu je pro většinu lidí nejdůležitější pohodlí, funkčnost, látkový potah a přírodní barevnost. Téměř všichni se shodli, že by uvítali tvarovou variabilitu a také vtipné detaily na sedacím objektu. Na základě těchto zjištěných informací jsem se proto rozhodla navrhnout odpočinkový objekt, který by mohl vyhovovat širší skupině lidí.

3.2 Hry a hlavolamy

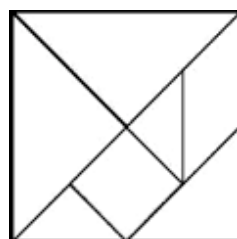
Nejdůležitějším prvkem spojujícím celou práci je hravost, která by měla podnítit hledání nových tvarů a variant. Proto jsem se inspirovala hrami a dětskou hravostí. Zaměřila jsem se především na geometrické hry, hlavolamy a stavebnice, které svým principem poskytují variabilitu a dávají možnost stále něco nového objevovat a tvořit.

Děti si často a velmi rády hrají. Zkoumají tvary, barvy, struktury materiálů a velmi je to baví. Toto hravé objevování rozvíjí jejich fantazii. Především hry, které jsou tvořeny formou různých skládaček, mají velký význam pro jejich vývoj. Dětem pomáhají objevovat nové věci. Velmi oblíbenou hračkou malých dětí jsou geometrické tvary, které se dají různě skládat. Mohou to být barevné kostky, dřevěné (obr. 1) nebo plastové, z nichž si s oblibou staví různé věci. Další oblíbenou skládačkou jsou dřevěné stavebnice, se kterými si po sestavení mohou děti hrát a prolézat jimi. Jsou tvořeny dutými geometrickými tvary, do nichž se zasouvají kolíky, aby stavebnice držela pohromadě. A děti už v tak malém věku tvoří věci, které mohou dále používat.

Obr. 1 – dětské dřevěné kostky

Další skupinou her, které podněcují chuť objevovat nová řešení, jsou hlavolamy. Do skupiny variabilních hlavolamů patří skládačka s názvem tangram (obr. 2). Jedná se o hlavolam tvořený čtvercem rozděleným na sedm dílků. Cílem tohoto hlavolamu je složit podle předlohy obrazec (obr. 3). Dílky by měly vždy ležet v rovině a nepřekrývat se. Při dodržení striktních pravidel by se také měly navzájem dotýkat alespoň jedním vrcholem.

Obr. 2 - tangram

Obr. 3 – složené obrazce tangramu

Tangram je starobylá čínská skládačka a nejstarší knižní zmínka o něm pochází z Číny z roku 1813. Přesto již v této době byl tangram velice starý. Příčinou toho, že o něm nejsou zmínky již dříve, může být, že byl považován za hru žen a dětí, a proto mu

v literatuře nebyla věnována vážnější pozornost. Jedna z legend spojuje vznik skládačky se sadou nábytku z období dynastie Song. Sada se podle čínských záznamů skládala ze šesti pravoúhlých stolů. Později byl přidán trojúhelníkový stůl, takže stoly bylo možné uspořádat do velkého čtverce. Z tohoto pak za dynastie Ming údajně postupně vznikl tangram jako sada dřevěné stavebnice na hraní. Další legenda, spíše pohádková, tvrdí, že sluha čínského císaře přepravoval výjimečně drahou a křehkou keramickou dlaždici. Zakopnul a dlaždice se rozbila na kusy. V panice se pokoušel složit původní čtverec, ale jak se o to snažil, všiml si, že z dílků se dá složit spousta zajímavých tvarů.

Samotný název skládačky pravděpodobně vznikl složením slova Tang (kantonský výraz pro Čínu) a přípony gram (pochází z řečtiny a vztahuje se ke geometrické formě skládačky). Tento hlavolam byl velmi populární během 19. a 20. století v Evropě a Americe, kdy byly otevřeny obchodní styky s Čínou a tangram se tak dostal mezi západní civilizaci. Tomuto hlavolamu se začaly věnovat knihy a karty s obrazci. Byl i vhodným darem pro panovníka, samozřejmě v provedení ze slonoviny či polodrahokamů. Dnes je nejběžněji používaným materiálem plast. Chvilé vyhnanství na ostrově Sv. Heleny si prý se skládáním tangramu krátil i Napoleon.

3.3 Inspirace v historii

Odpovědi na výše uvedený dotazník naznačují, jaké prvky jsou pro člověka z hlediska vlastností a funkcí nábytku pro odpočinek důležité. Inspiraci pro ně jsem hledala také v minulosti, kdy už byly téměř všechny tvary nábytku vymyšleny, a proto jsem mohla zhodnotit, jak bylo pro člověka v dřívějších dobách příjemné použití tehdejšího sedacího nábytku a porovnat ho s dnešní dobou.

3.3.1 Starověk

Již ze starověku známe téměř všechny druhy odpočinkového nábytku. Byl tvořen tak, aby poskytoval především pohodlí, které je na prvním místě i dnes. Ve starověkém Egyptě byl velmi důležitým dokončovatelem sedacího nábytku čalouník. Na důmyslně sestavené kostry nábytku vyráběli jak volně ležící polštáře, tak i pevné čalounění. To bylo vyplněno prachovým peřím pro vznešené, pro ostatní se vyplňovalo koňskými žíněmi nebo rostlinnými náhražkami. Výplně z peří se v dnešní době v čalounictví používají také. Představitelem starořeckých domácností se stala židle s názvem *klismos*. Lehce vyhnuté nohy spolu s ergonomicky prohnutou opěrkou zad zajišťovaly velmi příjemné posezení.

Oblíbeným prvkem řeckých domácností byla také lehátka, jejichž lehací plocha byla změkčena rozložením kožešin, houní a koberců. Také Římané měli velmi rádi pohodlí a téměř u všech činností uléhali. Na pohovkách četli, studovali, diskutovali i jedli. Láska Římanů k barvám a pohodlí je zřejmá z bohatě vycpávaných podušek a vzorovaných pokrývek matrací. Starověké tvary nábytku se staly předlohou pro tvorbu sedacího nábytku pro období, která následovala a také pro dnešní dobu.

3.3.2 Středověk

Tehdejší sedací nábytek byl vyráběn z hlediska praktičnosti, protože život šlechty na počátku středověku byl velmi nestálý díky neustálým přesunům z hradu na hrad. Potřebovali proto nábytek, který by byl dobře přenosný a mohl plnit více funkcí najednou. Tato vlastnost nábytku je vyžadována i dnes.

Nejrozšířenějším sedacím nábytkem v období doby románské byla lavice. Sloužila k sezení i spaní. Stejně tak posloužila i truhla, jež musela být dobře přenosná, aby se v případě ohrožení dala odnést z příbytku. Aby se zpříjemnilo sezení na tvrdé sedací ploše, používaly se volné polštáře. Židle a křesla nebyly v běžných domácnostech obvyklé, byly určeny pouze pro vznešené osoby.

Velmi časté také bylo spaní na zemi pokryté slámou a kožešinami. Dnes sice na zemi nespíme, přesto je sezení na zemi oblíbené. Zvláště pokud máme dostatek měkkých polštářů, které můžeme po zemi rozprostřít.

3.3.3 Novověk

Na sedací nábytek se v renesanci kladla stále větší důležitost, proto se neustále zdokonalovala jeho forma a hledělo se na to, aby zpříjemňoval chvíle odpočinku. Také se čím dál více hledělo na vzhled. Tento jev můžeme srovnat s dnešní dobou. Na vzhled zařízení interiéru klademe vysoké nároky a pohodlné vlastnosti nábytku jsou důležitým kritériem při jeho výběru.

V renesanci se začalo používat potahování a polštářování, které podtrhovalo pohodlí, ale především také vzhled sedacího nábytku. V italské renesanci v 16. století vznikl nový tvar sedacího nábytku, tzv. *cassapanca*. Stala se předchůdcem moderní pohovky. Vznikla z truhly přidáním zadního a postranních opěradel. Kromě sezení i spaní

sloužila také k ukládání oděvů a lůžkovin. Tato forma převládá do dnešní doby. Stále vyžadujeme možnost úložných prostor v sedacím nábytku.

Na renesanční formu nábytku navázala i doba barokní. Opět vycházela ze starověké řecké a římské formy, ale svoji dynamikou se zcela odlišila od předchozího vzhledu nábytku. Jeho tvary plně korespondovaly s architekturou, byly zprohýbané a navozovaly dojem pohybu. Sedací nábytek měl za úkol reprezentovat. Oproti renesanci také zmohutněl. Židle stávaly v reprezentačních místnostech podél zdí a spíše než odpočinkovým místem se stávaly dekorací. To ostatně bylo hlavním cílem barokního nábytku - imponovat. Barokní předimenzovanost a okázalost je opakem dnešních vzdušných interiérů s minimem nábytku. Baroko plně rozvinulo čalounění. Polštáře, dříve pokládány na tvrdou plochu sedadel, byly s dřevěnou konstrukcí spojeny v jeden celek. Čalouněním byla opatřena nejen sedadla, ale i zádová a boční opěradla a také područky, což zvyšovalo komfort a pohodlí při sezení.

Textil se používal jako velmi účinný dekorativní prostředek. Zvyklostí této doby bylo každého půl roku vyměňovat textilní zařízení pokojů, tzn. i čalounění sedacího nábytku. Textil je výrazným prostředkem k dotvoření atmosféry interiéru i v dnešní době. Při výběru sedacího nábytku se v první řadě zaměřujeme na její vzhled a ten s použitou textilií bezprostředně souvisí.

Velkým vynálezcem nových druhů nábytku byla Anglie. Anglický barokní nábytek se vyznačoval spíše jednoduchostí forem a jeho vzhled ovlivnilo chladné podnebí pro Anglii typické. V anglických sídlech byl proto oblíbeným a pohodlným křeslem ušák často stojící před krbem. Další spíše extravagantní formou sezení bylo v Anglii sedátko určené pro čtení a psaní. Sedělo se na něm obkročmo směrem k opěradlu, kde byla umístěna naklápěcí plocha, boční opěradla sloužila k opoře rukou a pod sedadlem se nacházela zásuvka na psací potřeby či knihu. Tento typ sezení poukazuje na snahu vyrobit funkční nábytek, který je vyžadován i dnes.

Nastupující rokoko se zaměřilo na mnohem lehčí a ladnější nábytek více přizpůsobený potřebám člověka. Tato doba přála lenošení a pohodlí, proto začaly vznikat velmi pohodlné lenošky. Inspirace k nim byla např. kočárovými sedadly. Křeslo s prohnutým opěradlem přiléhajícím k tělu se nazývalo „*chaise en kabriolet*“. Ze sestavy, kterou tvořila čalouněná lenoška s područkou pro paže, taburet a nízká podnožka vznikl velmi oblíbený typ odpočinkového nábytku „*chaise longue*“. Tato lenoška zajišťovala

příjemné odpočinutí, protože měla dlouhé sedadlo, na které si člověk mohl příjemně položit nohy.

Radost ze života a bezstarostnost dává vzniknout novým typům křesel, např. křeslo k úpravě účesů „fauteuil de toilette“ nebo křeslo k psacímu stolu „fauteuil de bureau“. Nábytek přestal mít své stálé místo v prostoru, byl menší a lépe přenosný. To může poukazovat na snahu tehdejších lidí přizpůsobit si sedací nábytek podle momentálních potřeb. Rokoková idea v používání sedacího nábytku je téměř shodná s dnešní dobou. Pro pohodlné sezení se využívají podnožky, které můžeme srovnat s chaise longue, i typy sedacího nábytku jsou rozděleny na více druhů, např. odpočinkové, pracovní nebo jídelní.

Archeologické odkrytí Pompejí a Herculanea v 18. století, se stalo impulsem pro znovuoobjevení antických forem, které vedly k větší tvarové jednoduchosti sedacího nábytku. Ne vždy to však mělo kladný vliv na pohodlí člověka. Empír, směr, který vytvořil Napoleon, byl, co se týče sedacího nábytku, velmi nepohodlný. Bylo to díky zvolenému sklonu opěradla, které nutilo sedět ve velmi vzpřímené poloze. I tento nepraktický jev můžeme srovnat s dnešní dobou. Sedací nábytek je čistých forem, ale ne vždy je strohost tvaru přizpůsobena pohodlnému odpočinku.

19. století ve velké míře ovlivnil historismus. Byly to návraty ke gotice, renesanci i rokoku. Možná se návrhářům sedacího nábytku zdálo, že slohový vývoj je ukončen a nic nově tvarového se už zrodit nemůže. To ovšem nebyla pravda a o tom nás ve velké míře přesvědčilo století dvacáté.

Počátek 20. století byl ve znamení snah navrátit nábytku jednoduchost a účelnost. Jeho forma se začala opět navracet ke tvarovému klidu zjednodušením až na základní tvary. Tuto nastupující jednoduchost plně podpořil český kubismus, který se radikálně rozešel s ornamentem. Podle Vlastimila Hofmana, který tento způsob nové tvorby podporoval, „*Je nutno se omezit na jistý smysl hladkosti a čistoty, jež jakožto obecný předpoklad je vlastní všem užitkovým předmětům moderní doby.*“ [1]

Dalo by se říci, že celé dvacáté století bylo ve znamení hledání. Toto hledání mělo najít způsob, jak vytvořit nábytek estetický, ale zároveň funkční. Začátek idey funkčnosti můžeme hledat v tvorbě školy Bauhausu, která se stala teoretickou základnou funkcionalismu. Snahou tvůrců Bauhausu bylo využít nové možnosti techniky a materiálů, které by umožnily výrobu funkčních a praktických předmětů dostupných širokému okruhu lidí. Funkcionalismus nejlépe vystihuje věta amerického architekta Louise Henriho

Sullivanova: „*Tvar sleduje funkci*“ [1]. Při vytváření funkcionalistického interiéru bylo dbáno výlučně na funkčnost každého předmětu. Základní myšlenka byla dobrá, ale ortodoxní funkcionalismus svoji touhu po účelnosti dohnal až ke sterilitě interiérů, kde byly pouze předměty jasně splňující svou funkci. Tuto myšlenku plně vystihuje Le Corbusier, když vyslovil větu: „*Dům je stroj na bydlení*“. [1]

Idea 20. století je vlastní i pro století 21. Stále hledáme nové možnosti, jak vyrobit sedací nábytek, který by se nám líbil esteticky a zpříjemnil nám život i po praktické stránce. Designéři neustále vymýšlejí nová řešení tvorby předmětů. Vzhledem k tomu, že i technický vývoj jde neustále kupředu, máme možnost vybrat si z nápadů, které nám mohou usnadnit a zpříjemnit každodenní život, což bylo i mým záměrem v odpočinkovém objektu.

3.4 Barva a její působení na člověka

Dalším důležitým aspektem relaxačního objektu je výběr barevnosti. Barvy nás mohou v konkrétních činnostech velmi výrazně ovlivnit, proto je barva důležitým prvkem této práce. Každý z nás má své oblíbené barvy, které o něm mnoho prozrazují. Výběr barev v našem okolí ovlivňuje naši psychiku. Každá barva z barevného spektra má jiný účinek působení na člověka a správným výběrem barev se můžeme i léčit. Protože objekt mé práce má sloužit především k relaxaci, bylo pro mě důležité zjistit, jaké barvy kladně ovlivňují psychiku člověka pro odpočinek a jak na ně reagujeme.

Barvy můžeme rozdělit do tří kategorií:

1. barvy primární
2. barvy sekundární
3. barvy terciární

Mezi barvy primární patří červená, žlutá a modrá, kombinací těchto barev jsou vytvořeny barvy sekundární: oranžová (červená + žlutá), zelená (žlutá + modrá) a fialová (červená + modrá). Terciární barvy získáme kombinací primárních a sekundárních barev a dostaneme tak barvy: žlutooranžová, žlutozelená, modrozelená, modrofialová, červenofialová, červenooranžová. Zjišťovala jsem tedy, jaké mají tyto barvy vliv na člověka a poté jsem si z nich vybrala ty, které vyhovovaly nejvíce mému záměru najít vhodnou barevnost pro relaxační objekt.

Barvy červená, oranžová a žlutá jsou vitální barvy plné života. Červená se spojuje s láskou, kreativitou, souvisí s úspěchem, proto můžeme významné osobnosti vidět chodit po červeném koberci. Červená barva je povzbuzující, tento efekt barvy je ale pro moji práci nevhodný, proto jsem červenou barvu nezvolila.

Oranžová stejně jako červená je silně působící barvou, proto se musí používat s mírou. Stojí mezi červenou a žlutou barvou a vytváří mezi těmito barvami rovnováhu. Vyjadřuje radost a dodává odvalu k novým plánům. Přestože je optimistická a dodává novou energii, je také velmi výrazná a já jsem hledala uklidňující barvu.

Žlutá barva je plná radosti ze života, ale souvisí také s intelektem a lidem pomáhá nalézt smysl života. Pomáhá obnovit chuť do života, proto je vhodná při léčení deprese. Podle [2] zlatožluté odstíny uzdravují tělo i mysl. Proto se žlutá barva stala jednou z vhodných barev pro relaxační objekt. Nepoužila jsem ale tuto barvu v čisté formě, zvolila jsem krémový odstín, který by se dal zařadit do zlatožluté.

Zelená se stala další barvou, jež je pro odpočinkový objekt velmi důležitá. Je barvou přírody. Představíme si při ní louky, kopce a lesy, kam chodíme dobít svoji energii. Je uklidňující a tudíž velmi dobrá jako uspávací prostředek. Zelená barva je vždy spojena s léčením. Má příznivý vliv na náš zrak, uklidňuje oči. Právě proto se lidé rádi obklopují zelení a do bytů a zahrad umísťují spoustu květin. Tato barva vyjadřuje klid, stabilitu, mír, odstraňuje napětí. Proto je velmi vhodná do interiéru, kde chceme odpočívat, například do ložnic. Uklidňuje přetíženou mysl a dostává ji do rovnováhy.

Fialová patří mezi meditativní barvy. Pomáhá lidem v hledání smyslu života, dokáže zklidnit. Je barvou dokonalosti a božské inspirace. Tato barva by mohla být další z vhodných barev pro relaxaci, přesto jsem si ji nevybrala, protože pomáhá rozvíjet duchovní a tvořivé schopnosti více než dokáže zklidnit myšlenky. Dala jsem přednost spíše modré, která je dle mého názoru pro odpočinek vhodnější.

Modrá je barvou oblohy a moře. Pro relaxaci je tato barva nejvhodnější. Když chceme ode všeho utéct, stačí se zadívat na krásně modré nebe nebo moře v dále splynuté s oblohou a za chvíli nás tato barevnost do sebe pohltí a my tak zapomeneme na běžné starosti. Její další vlastnosti jsou, že působí vyrovnaně, vyjadřuje klid, odstraňuje strach, úzkost a nervozitu. Pomůže nám uklidnit se, proto jí dávají také přednost lidé unavení a přepracovaní, kteří touží po klidu. Opět je to barva vhodná do odpočinkových místností sloužících ke spánku či relaxaci. Modrá odedávna vyjadřovala duchovnost a moudrost. Nosili ji proto filozofové ve starověkém Římě na svých oděvech i druidští

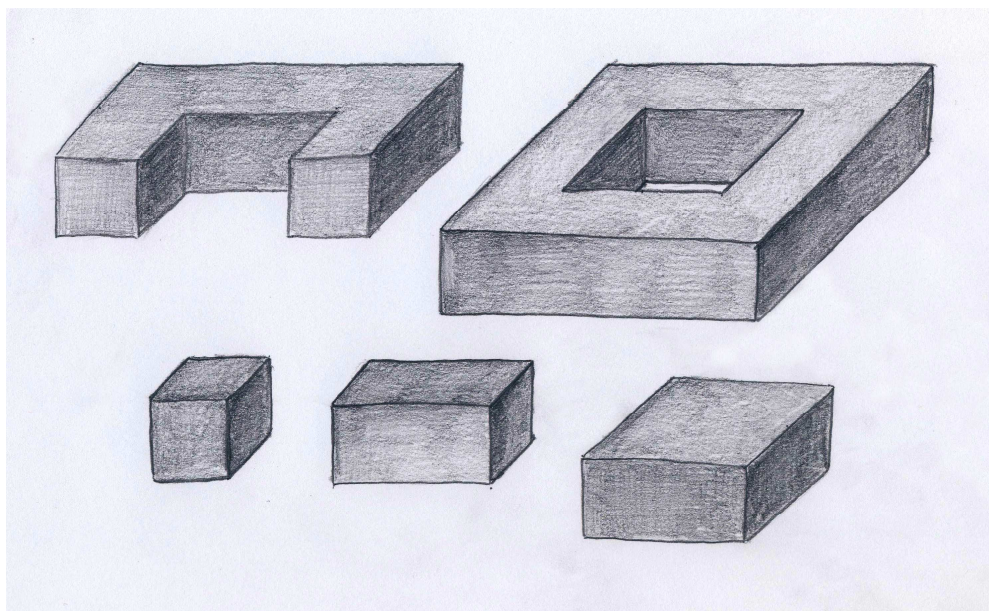
bardové protože symbolizovala harmonii a pravdu. Podle dětské říkanky se také věří, že modrá barva souvisí se štěstím: „*Dotkni se modré a tvé přání se stane pravdou.*“ [3]

4 Výtvarný vývoj

Z inspirace popsané výše jsem vyšla při výtvarném vývoji práce. Většina dotázaných ve zmíněném dotazníku se shodla s mým přesvědčením vytvořit objekt pohodlný, tvarově i detailově funkční a samozřejmě variabilní, aby podpořil hlavní myšlenku celé práce, kterou je hravost.

4.1 Tvar

Tvarovou variabilitu a funkčnost lenošky jsem hledala v geometrických stavebnicích pro děti a také v minulých dobách (raný středověk a 20. století), kdy byly jednoduché tvary nábytku spojovány s praktičností a funkcí. Vycházela jsem z geometrického tvaru krychle. V jejím uspořádání jsem hledala nejvhodnější stavebnicové prvky, které by umožňovaly skládání, a tím se docílilo individuální variability pro každého. Spojením krychle do různých geometrických tvarů je dosaženo konečné podoby dílů sedacího objektu (obr.4). Důležitým faktorem je zde možnost složení těchto geometrických tvarů do různých podob a tím mít možnost neustále měnit tvar lenošky.

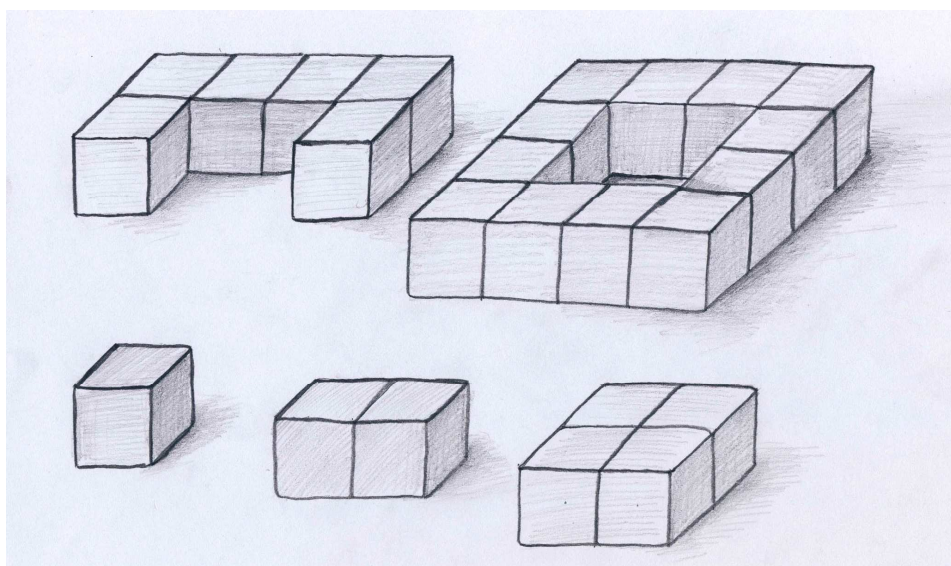

Obr. 4 – konečný vzhled tvarů lenošky

4.2 Vzhled

Další důležitou vlastností lenošky je vzhled. Ten zahrnuje barvu, materiál i funkční stránku. Tyto prvky jsou rozdílné, a tak jsem se rozhodla vytvořit tři typy potahů, které by objekt podpořily. Rozhodující je praktičnost obalů i barevnost, která má za úkol podpořit relaxační vzhled objektu.

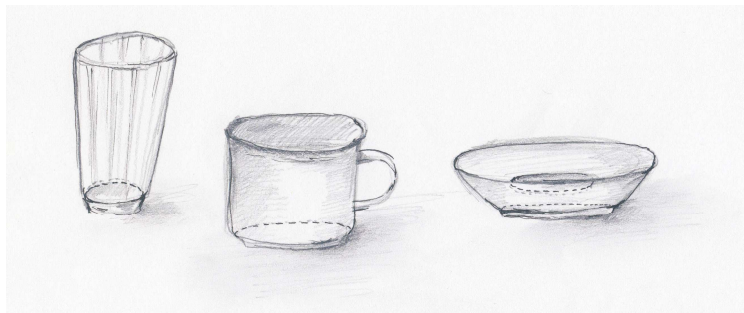
První potah je určen ke konstrukční funkci obalu. Drží vzhled vybraných geometrických tvarů. Je inspirován jednoduchostí. Ta je vyjádřena pouze zvýrazněním krychlové geometrie (obr. 5). Pro tento výraz mě inspiroval nábytkový kubismus, který hledal čistý výraz formy bez dalších dekorativních prvků. V tomto obalu je jednoduchost synonymem pro funkčnost i hravost celého objektu. Barvu jsem vybírala neutrální, krémovou, aby podpořila jednoduchost formy.

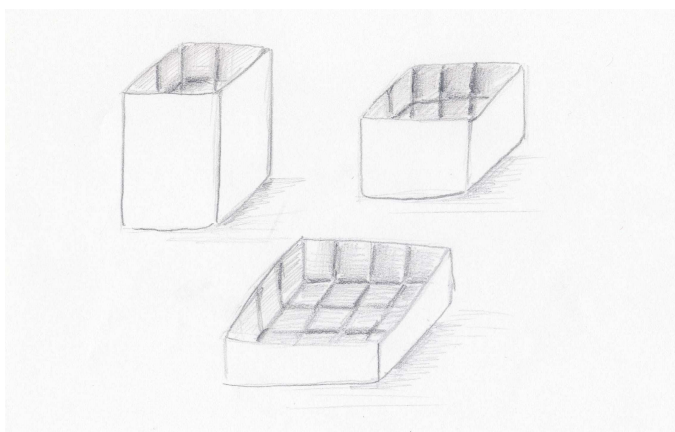
Obr. 5 – zdůraznění krychlové geometrie potahu

Druhý potah by se měl soustředit spíše na funkční stránku objektu a zároveň podpořit pohodlí tvaru. Inspirovala jsem se ve funkcionalismu. Z něho jsem převzala myšlenku plného funkčního přizpůsobení nábytku člověku. Hledala jsem činnosti, které člověk při relaxování rád dělá (čtení, mít kolem něco k pití, jídlu) a na ně jsem se snažila aplikovat vzhled a tvar obalu, aby byl plně funkční. Vytvořila jsem proto na obal aplikace inspirované jídelním nádobím (obr. 6). Z typů nádobí vznikl miskovitý prvek, který má podpořit funkčnost obalu (obr. 7) Tento potah je zaměřen na relaxační potřeby člověka. Proto jsem zde ze základních geometrických dílů vytvořila i konečný tvar lenošky, dle

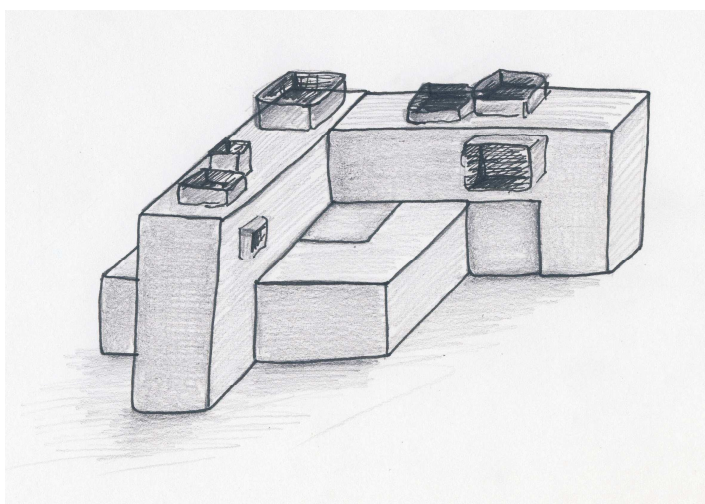
mého názoru pro odpočinek pohodlný (obr.8). Barevnost jsem zde vybírala typickou pro odpočinek a to modrou.

Obr. 6 – inspirace nádobím

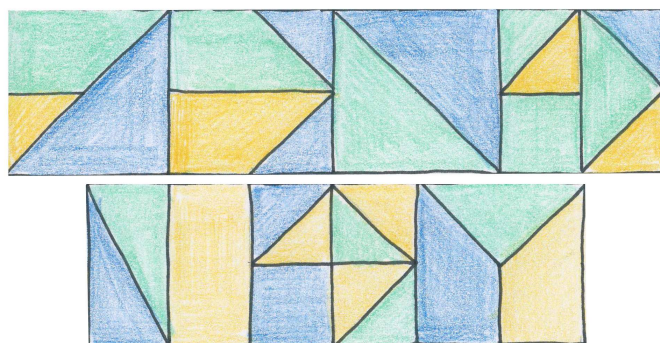

Obr. 7 – miskovité prvky

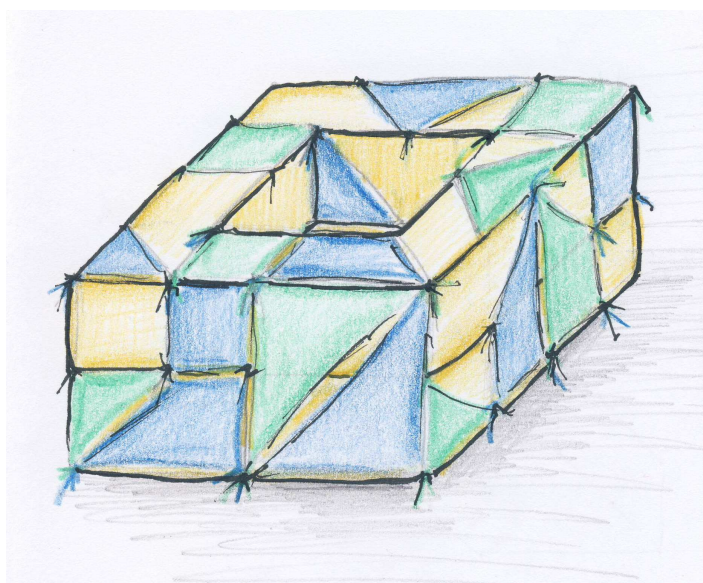

Obr. 8 – konečný vzhled obalu

Třetí typ potahu podporuje variabilitu objektu. Při hledání inspirace pro tento obal jsem vyšla opět z hravosti, především z hlavolamu tangram. Nevyužila jsem plně všechny tvary tohoto hlavolamu. Jednalo se mi spíše o jeho princip variability a skládání, který podporuje hravost (obr. 9). Tyto tangramové tvary jsou ve formě polštářů volně připevňovatelné na základní vzhled lenošky, tak aby umožňovaly variabilitu. Základní tvar, na který jsou polštáře připevňovány je složen do tvaru kváдру ze shora otevřeným pro usednutí člověka (obr.10). Také barevnost sehrála svou roli. Modré a zelené odstíny jsou zde použity ve veselém pozitivním tónu podporujícím tvořivost a fantazii, ale zároveň sehrávají i roli uklidňující a relaxační. Doplněny jsou opět světlým krémovým odstínem, který by měl výraznou barevnost doplnit a zklidnit.

Obr. 9 – tvary vycházející z tangramu

Obr. 10 – základní vzhled potažené lenošky

5 Materiál

5.1 Potahová textilie

Již odedávna potahové textilie zpřijemňují užité vlastnosti sedacího nábytku. Lépe se nám bude odpočívat na čalouněném křesle, než na dřevěné židli. Proto si sedací nábytek bez potahových textilií nedokážeme představit. Poskytují nám pohodlí, ale mají také další výborné vlastnosti, např. izolují chlad.

Při volbě čalouněného materiálu se musíme rozhodovat podle několika kritérií. Na prvním místě je samozřejmě vzhled, ale nesmíme zapomínat také na funkčnost a snadné udržování potahu. Také bychom se měli rozhodovat podle účelu, pro který budeme čalounění používat.

Z hlediska účelu použití můžeme čalounění rozdělit na [4]:

1. čalounění pro vnitřní použití
2. čalounění pro venkovní použití
3. čalounění dekorativní

V mé práci jsem využila všechny tyto tři typy.

Potahové textilie můžeme dále dělit podle [4]:

1. estetických nároků
2. užitečných vlastností
3. bezpečnosti

Estetický vzhled je velmi důležitý pro každého z nás. Potahová textilie se nám musí především líbit a shodovat se s našimi představami o interiéru. Ze vzhledového hlediska je dnes možné sehnat téměř jakýkoli potahový materiál. Na trhu jsou textilie jednobarevné i vzorované, potištěné, s hladkým nebo vlasovým povrchem. Nejčastější technologií pro výrobu potahových plošných textilií je v současné době tkaní, dále pletení a výroba netkaných textilií.

Speciální kategorii potahového materiálu tvoří usně, které můžeme dělit na přírodní a syntetické. Přírodní useň je materiál s nerovnoměrnou strukturou a velikostí. V důsledku této přírodní geometrie se materiál musí dělit na menší kusy vhodné pro zpracování a tím také vzniká více dělicích švů a prošívat na hotovém sedacím produktu. Syntetické usně se

dělí na koženku, plastik a poromer. Koženka je nejvíce používaným materiálem napodobující přírodní useň. Vyrábí se nánosem plastů na základový materiál. Tím může být tkanina i pletenina, zpravidla to bývá bavlna, viskóza, polyamid nebo polyester. Plastik je plošný plastový materiál vyráběný bez podkladu. Poromer je porézní materiál vzhledem a vlastnostmi podobný usní.

Užitné vlastnosti potahové látky bývají dány povrchovými úpravami textilií i kvalitou použitých přízí při výrobě. Jsou dalším důležitým aspektem, podle kterého bychom se při výběru potahové látky měli rozhodovat. Záleží na odolnosti proti oděru, pevnosti materiálu, změně materiálu po údržbě, odolnosti proti třepení atd. Jednou z důležitých povrchových úprav je nehořlavost materiálu, která zajistí naši bezpečnost.

Každý běžně používaný materiál se vystavuje riziku znečištění. Běžné znečištění od prachu snadno vyčistíme suchou cestou, tj. vysáváním. Čištění snímatelných potahů je možné ve vodní lázni s přídavkem saponátu. Pevné textilní čalounění čistíme v závislosti na původu skvrny, je však vždy obtížné a kladný výsledek není zaručen. Přírodní a syntetickou useň vyčistíme vlhkým hadříkem s mýdlovou vodou. I když běžné skvrny v malém rozsahu jsou většinou dobře odstranitelné, je vždy na místě opatrnost a dodržení rad výrobce na odstranění skvrn.

5.2 Vnitřní materiál

Pro pohodlné použití sedacího objektu je důležitý nejen povrchový materiál, ale především vnitřní výplň. Vrstva, která zajišťuje měkkost výrobku, se nazývá kypřicí. Od dávných dob tuto plochu tvořila vrstva peří. To se používá i v dnešní době, přibýly k němu ale další materiály např. vata, vlna, žíně, velbloudí a jiná srst, polyesterové kuličky, PUR pěna, syntetická rouna, a další.

Materiálem, který je v dnešní době často využíván, jsou polystyrénové kuličky (obr. 11). Mají mnoho pozitivních vlastností a jejich využití je široké. Poslední dobou se velmi často využívají pro výrobu relaxačních a zdravotnických pomůcek. Důvod je prostý. Výplň kuliček má schopnost se rovnoměrně rozložit a vytvarovat podle těla, žádná část těla tak nezůstane bez podložky. Při sezení na běžném křesle či židli je pro člověka, který má problémy se zády, často velmi obtížné najít tu správnou polohu. Kuličky jsou v tomto ohledu výborným pomocníkem, protože se člověku přizpůsobí. Na druhou stranu se při pohybu kuličky ve výplni přesouvají, a tak nutí svaly pracovat. Velmi dobrou vlastností je jejich izolace, udržují teplo a zároveň odrážejí chlad od podlahy. Tyto výborné vlastnosti

kuliček objevili v 60. letech italští designéři Pierre Gatti, Cesare Paolini a Frank Teodor, když vynalezli sedací vak s názvem Sacco.

Obr. 11 – polystyrénové kuličky

6 Realizace

6.1 Použitý materiál

Při realizaci relaxačního objektu bylo důležité splnit požadavek pohodlí. Proto bylo třeba vybrat vhodný vnitřní materiál, který by podpořil zamýšlený tvar lenošky a přitom se plně přizpůsobil tvaru těla a dosáhlo se tak maximálního komfortu při sezení. Tuto volbu splňuje výplň polystyrénových kuliček. Vybrala jsem si je právě z důvodu komfortního sezení.

Pro výrobu krychlí, které tvoří vnitřní výplň objektu, jsem zvolila pevnou tkaninu, v tomto případě plátno. Textilní materiál na potahové obaly jsem zvolila různorodý. Koženku, potahovou tkaninu a satén.

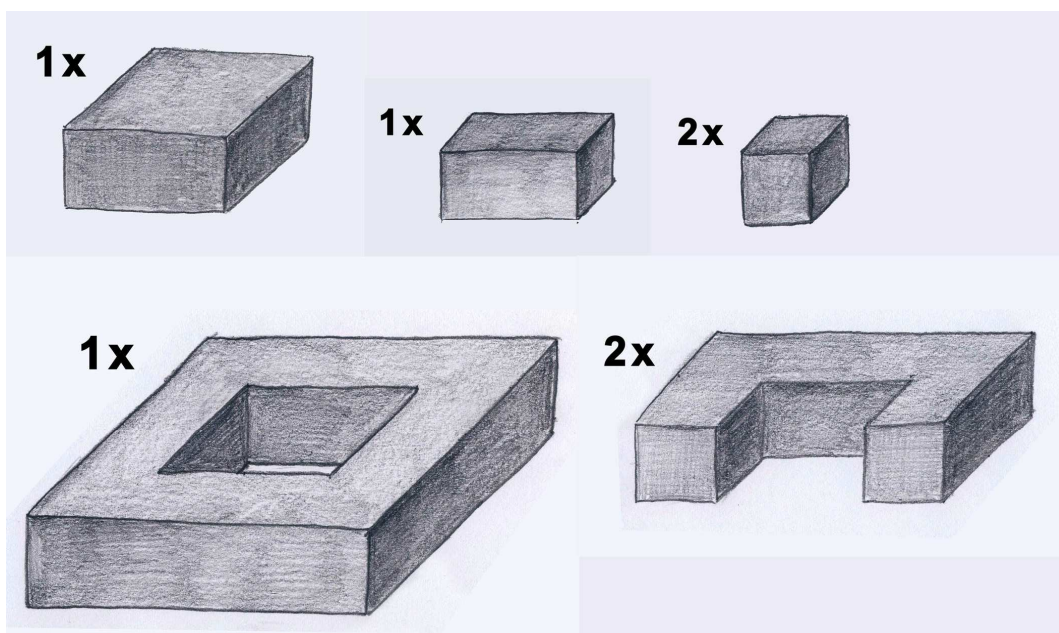
První potah je tvořen z koženky. Vybrala jsem tento materiál z důvodu vysoké odolnosti, která je při variabilním skládání zasouváním do sebe rozhodující. Na druhý potah je použita klasická pevná potahová tkanina. Zvolila jsem ji z důvodu, že je podle výše uvedeného průzkumu nejoblíbenějším materiálem. Třetí potah je zhotoven ze saténu. Tento typ potahu je netradiční svým vzhledem, proto i materiál byl zvolen netradičně. Satén, který jsem vybrala, má podpořit polštářový vzhled objektu a dalo by se říci, že tvoří povlečení objektu. Plní tedy spíše dekorativní funkci. Tento typ potahu jsem pro zvýšení měkkosti podšila netkanou textilií - vatelínem.

6.2 Konstrukční popis

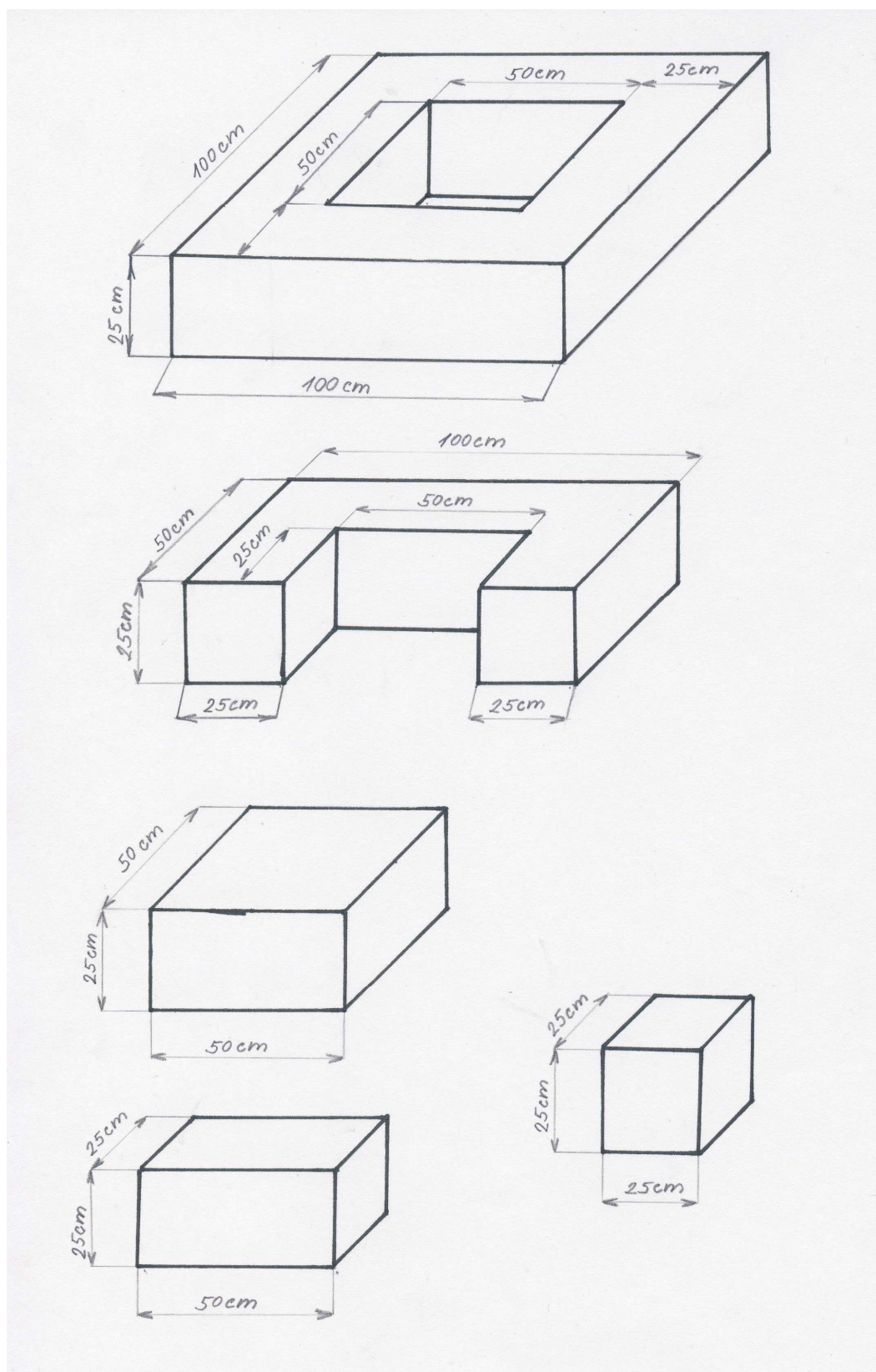
6.2.1 Konstrukční řešení a tvarový vzhled

Nejdůležitější otázka konstrukčního řešení byla, jakým způsobem bude docíleno toho, aby jednotlivé díly objektu držely tvar. Výplní jsou polystyrenové kuličky, které sice dopřejí pocit pohodlí, ale jsou sypké, a proto by konečný tvar nadržel dobře svůj geometrický vzhled. Základním stavebním kamenem lenošky se tedy staly jednotlivé krychle 25x25x25cm, vyplněné kuličkami, které jsou vkládány do konečných tvarů lenošky a tím je docíleno požadovaného vzhledu.

Počet geometrických tvarů lenošky je 7, z toho některé jsou shodné (obr. 12). Velikost tvarů popisuje obr. 13.

Obr. 12 – množství základních tvarů

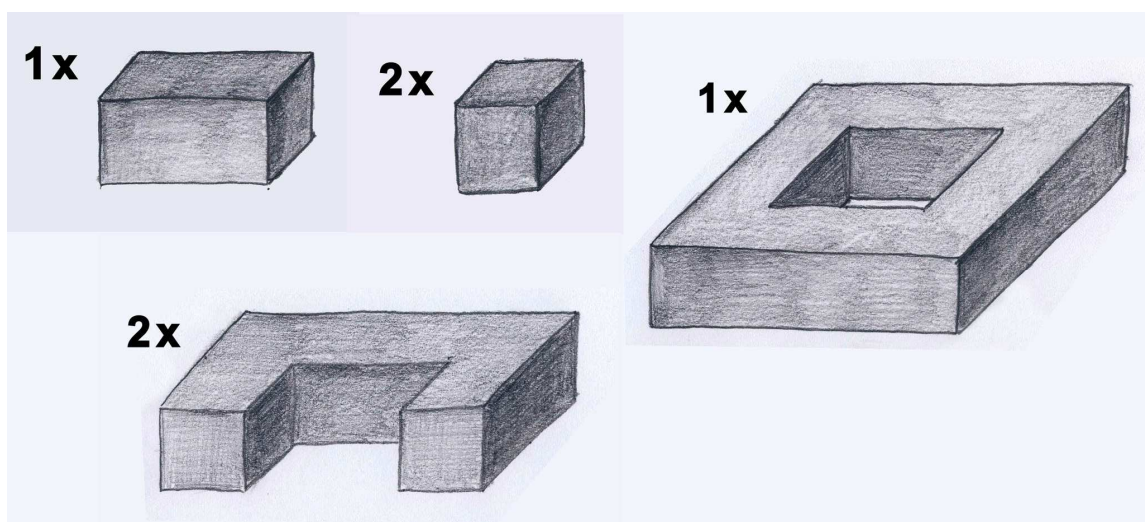

Obr. 13 – rozměry tvarů lenošky

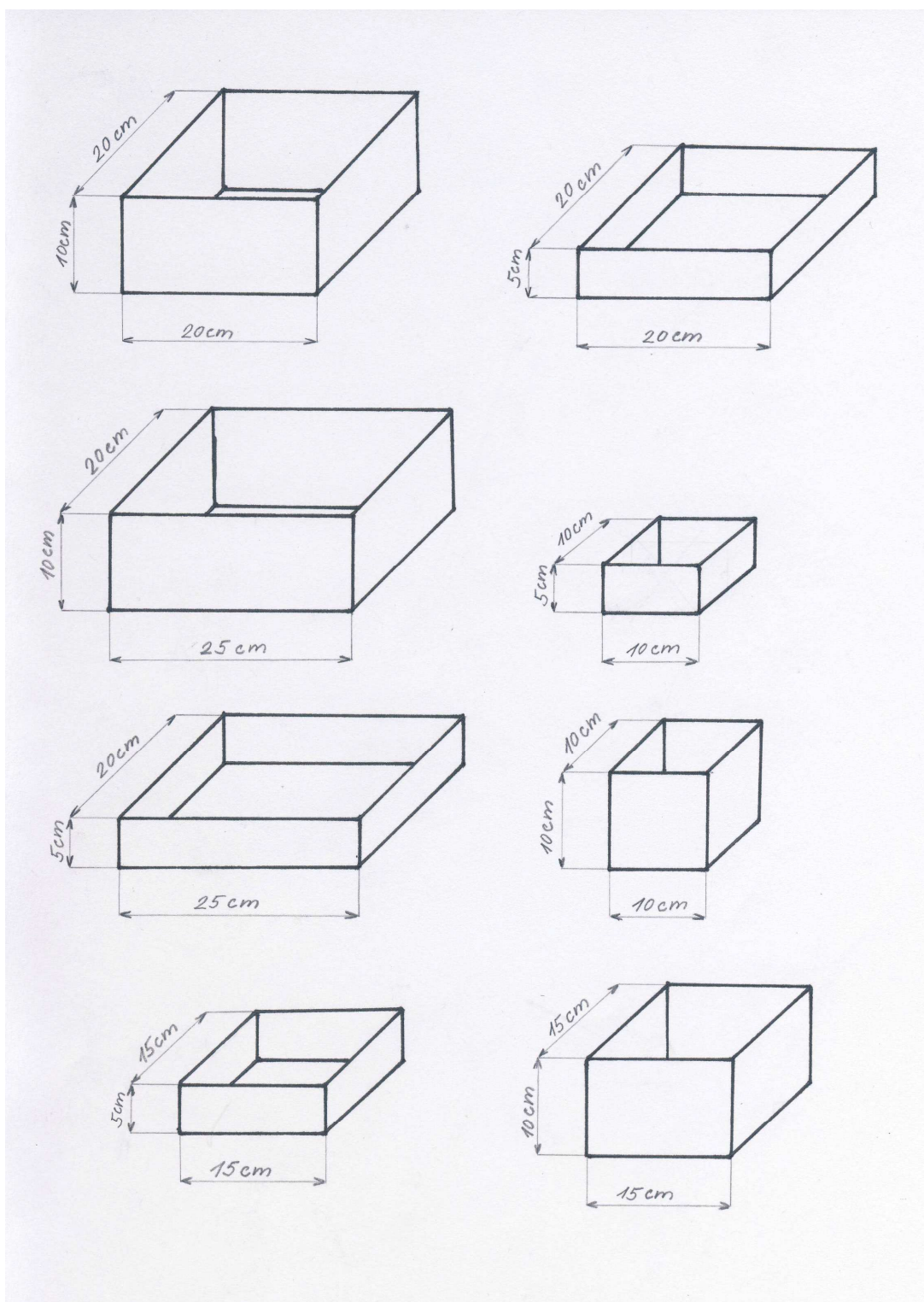
6.2.2 Popis obalů

První potah slouží zároveň i jako obal, který určuje základní tvary jednotlivých částí objektu, tzn. že obaluje všechny tvary (viz obr. 12). Materiálem je koženka. Základním dílem, ze kterého je tvořen celý potah, je čtverec s rozměrem 25x25 cm. Těchto čtverců je ve tvarech potahu použito 138. Mezi nimi jsou všity lemovací proužky, podtrhující tvar krychle, v celkovém množství 276, což je dvojnásobek všech čtverců. Zapínání potahu je zajištěno zdrhovadlem všitým do švu obalu.

Druhý obal je zhotoven z potahové textilie. Potahy nejsou vytvořeny na všechny základní tvary, pouze na jejich výběr, ze kterého je složena lenoška pro tento potah (obr. 14). Střih kopíruje tvar základních prvků lenošky. Důležitým bodem obalu jsou našité miskovité prvky kopírující geometrický ráz potahu. Je jich zde použito osm v různých velikostních rozměrech (obr.15). Mají čtvercový a obdélníkový tvar. Našity jsou pouze ze tří stran a tím tvoří jakousi kapsu. Materiál na vnější straně misky je shodný s potahem celých dílů objektu. Vnitřní strana misky je tvořena jiným potahovým materiálem, který je dále geometricky zpracován a vytváří tak prostorovou texturu tkaniny. Zapínání materiálu je vyřešeno volným odklápěním jedné strany potahu, která tvoří víko, a suchým zipem našitým ze tří stran po obvodu.

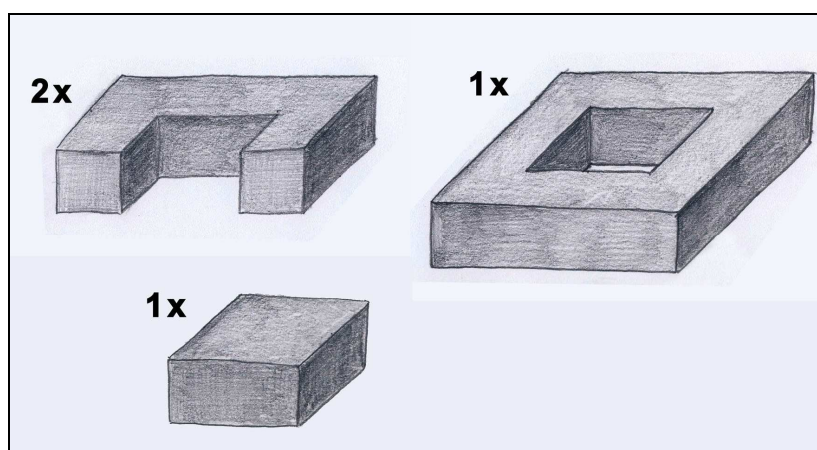

Obr. 14 – použité tvary ve druhém potahu

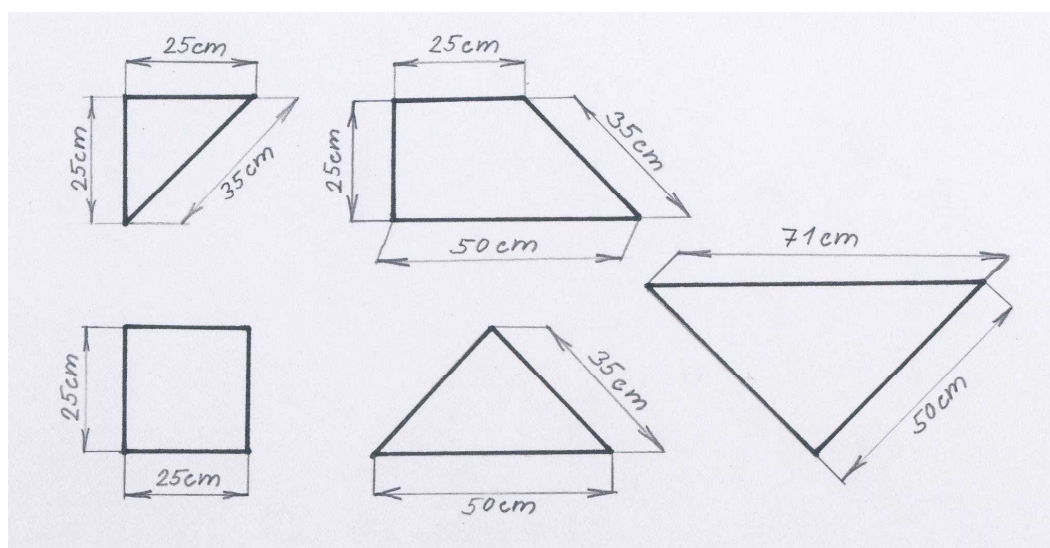

Obr. 15 – rozměry miskovitých tvarů druhého potahu

Třetí potah je zhotoven z krémového saténu podšitého vatelínem. Střih obalů je zhotoven na tvary, které tvoří tento objekt (obr. 16). Ve švech jsou umístěna poutka, vzdálena od sebe 25cm pro možnost přivázání volných polštářů, které vycházejí z hlavolamu tangram (obr. 17). Ty jsou tvořeny základním plátěným obalem vyplněným polystyrénovými kuličkami a saténovým potahem, který je z vnější strany podšitý vatelínem a z vnitřní strany zapínaný na suchý zip. V rozích polštářů jsou všity tkanice na přivazování. Barva saténu je modrá a zelená. Každý tvar polštáře je ve třech provedeních modré i zelené barvy. Zapínání potahů jednotlivých dílů objektu je zajištěno stejně jako ve druhém potahu, suchým zipem.

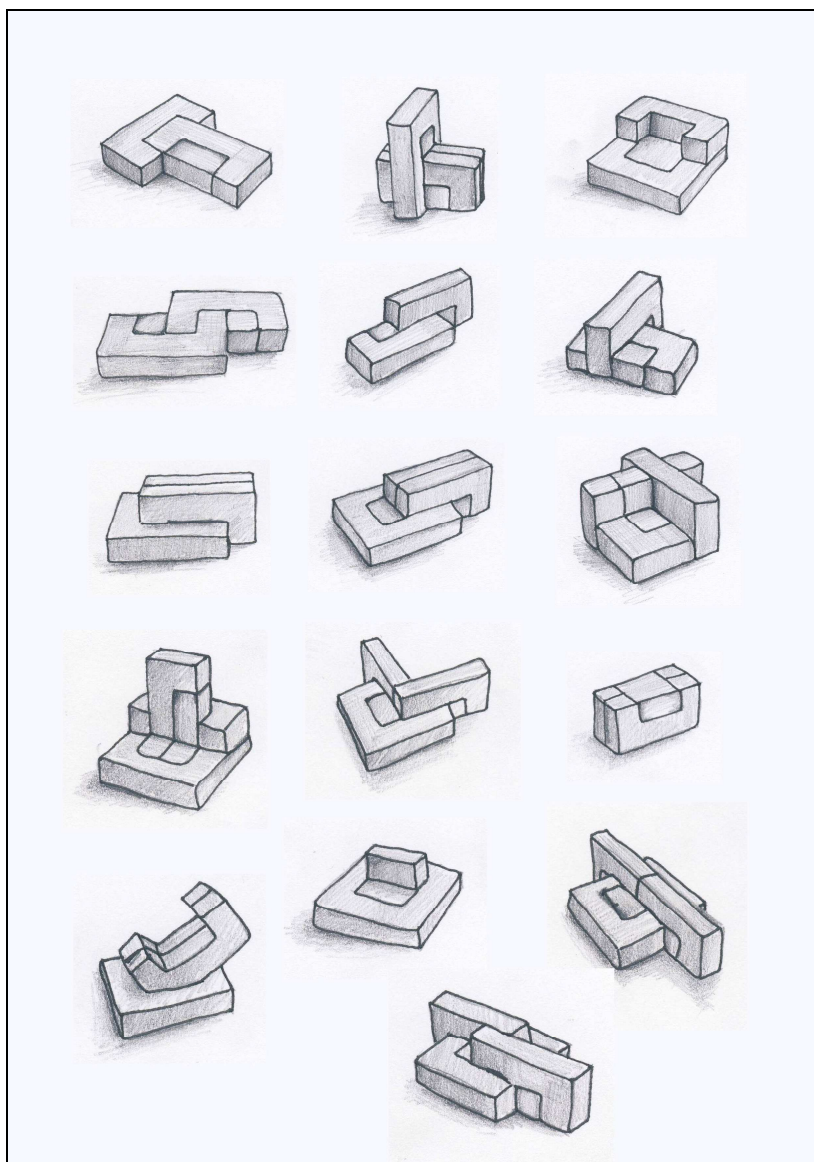
Obr. 16 – použité tvary ve třetím potahu

Obr. 17 – rozměry polštářů inspirovaných tangramem

7 Variabilita relaxačního objektu

Tvarový výraz lenošky umožňuje variabilní přeskupování objektu pro individuální použití. Je zde hodně možností, jak objekt sestavit (obr. 18). Jednotlivé tvary v nesestavené podobě mohou sloužit k sezení i samy o sobě.

Obr. 18 – možnosti sestavení tvarů lenošky

Důležitým variabilním prvkem podtrhujícím celkový vzhled a funkci objektu, jsou obaly vytvořené na základní geometrické tvary.

První potah, který zároveň určuje tvar jednotlivých částí lenošky, klade důraz na jednoduchost a čistotu forem. Variabilita zde spočívá v možnostech sestavování objektu. Tvar kvádru s čtvercovou podstavou má uvnitř otvor důležitého významu pro kombinace skládání. Objekt drží pohromadě právě díky vsouvání jednotlivých dílů do tohoto kvádru. Další možnosti skládání spočívají ve vrstvení a seskupování jednotlivých geometrických tvarů. Tento potah je ve své použitelnosti velmi široký. Z tvarů lze tvořit objekty na sezení, ležení, k práci, nebo pro použití více lidmi. Některé objekty, tvořené pouze pokládáním na sebe, je pro stabilnější použití lepší stavět k pevné stěně. Různým seskupováním stavebních prvků lenošky můžeme docílit pohodlného opření rukou, nohou nebo mohou vzniknout odkládací plochy. Tento potah je vhodný i pro malé děti, které si nemohou ublížit vzhledem ke zvolenému materiálu (koženka) a konstrukci, ale také mohou sestavovat různé tvary na prolézání a zábavu. Tento typ potahu je možné používat v interiéru, ale díky pevnosti a omyvatelnosti materiálu také v šetrném exteriéru, např. na terase. Snadné je i udržování obalu. Na jeho údržbu postačí vlhký hadřík s mýdlovou vodou.

Druhý potah je vytvořen jako nadstavba jednoduchým tvarům prvního potahu. Princip skládání je zde stejný jako u prvního obalu, protože tvar jednotlivých dílů se nemění. Tvar lenošky, který jsem pro potažení vybrala, je zaměřen především na relaxační použití pro jednoho člověka. Míst k sezení se však najde i pro více osob. Tvar lenošky je samozřejmě možné opět různě přeskupit. Obal by měl podpořit lenošku především prakticky. Je doplněn funkčními prvky ve tvaru misek, které mohou sloužit k odkládání nápojů, jídla, knih nebo časopisů, a tak podporují maximální komfort při odpočinku. Miskovité aplikace, mohou zároveň posloužit i jako kapsy, neboť jsou vždy jednou stranou nenašité. Tento obal ocení především člověk, který při odpočinku chce mít na dosah nejen něco k pití a jídlu, ale i ke čtení. Potah je také velmi odolný, protože je zhotoven z pevné potahové tkaniny. Nejběžněji by se však měl používat v interiéru. Údržba je možná praním v potahovém saponátu při nižší teplotě.

Třetí potah je více zaměřen na hravost. Ta je obsažena v možnostech skládání, vrstvení a následného upevňování polštářů na sebe. Také poskytuje větší pohodlí, jelikož kombinace využití polštářů je široká. Polštáře jsou hlavním spojovacím prvkem ve variabilním seskupování tvarů. Jejich provazováním s obalem tvarů můžeme dosáhnout mnoha vzhledových kombinací. Saténový obal je velmi variabilní z hlediska pohodlí.

Polštáře umožňují přivázat si je na sedací objekt tak, jak potřebujeme. Pro člověka, který rád odpočívá na zemi, jsou také dobrou volbou. Může si je svázat do požadované plochy na zem a připevnit k objektu o který se může opřít. Má tak další možnost odpočinku. Tvar lenošky, který zde prezentuji je kvádrovitého typu uvnitř s otvorem, do kterého se člověk může pohodlně posadit . Má tak oporu na záda, ruce i nohy. Další tvarové využití je samozřejmé. Tvary lze přeskupit tak, jak zrovna potřebujeme, a polštáře nám poslouží jako prvek spojovací, estetický i funkční. Barevnost podtrhuje hravost potahu a variabilitu objektu. Tento typ lenošky ocení lidé tvořiví a nároční na pohodlí. Dovolí jim uspořádat si sedací objekt tvarem i vzhledem. Saténový obal je nejvíce náchylný na opotřebení, proto je tento objekt vhodné mít pouze v interiéru. Údržba je možná praním při nízké teplotě.

8 Závěr

Při tvorbě lenošky jsem se snažila vycházet z požadavků lidí na takovýto relaxační objekt. Každý z nás na své bydlení klade oprávněně vysoké nároky. Je to místo, kde bychom se měli cítit bezpečně a útulně. Proto své domovy zařizujeme věcmi, které nás esteticky uspokojují, ale také od nich vyžadujeme praktičnost, funkčnost a především pohodlí. I když ve vybírání nových věcí jsme do jisté míry ovlivněni módními trendy, má každý z nás individuální vkus a vyžaduje něco jedinečného, co by podtrhlo jeho osobnost a životní styl. Svoji práci bych proto chtěla podpořit jedinečností bydlení každého z nás.

Všichni bychom měli mít možnost dotvářet si interiér podle své fantazie a momentálních potřeb. Člověk by neměl být spokojen pouze s tím, co je mu v hotové podobě předloženo, ale sám by měl chtít přizpůsobit si věci tak, aby z nich měl co největší užitek, poskytovaly mu komfort a také byly příjemné po estetické stránce. Snažila jsem se proto vytvořit takto variabilní objekt. Myslím si, že vzniklá lenoška je v běžném interiéru prakticky použitelná, poskytuje vysokou možnost variability a svému majiteli může dát prostor k tvoření a hravosti.

9 Seznam citací

- [1] Dlabal, S.: Nábytkové umění Vybrané kapitoly z historie, GRADA Publishing, 2000
- [2] Andrews, T.: Barvy léčí, Edice Vědma, 2001
- [3] Norris, S.: Tajemství léčení barvami, Svojtka&Co., 2004
- [4] Prokopová, H., Štork, V.: Čalouněný nábytek, ERA, 2006

10 Použitá literatura

Fiellová, Ch., Fiell, P.: Design 20. století, Taschen, 2003

Fiellová, Ch., Fiell, P.: Design 21. století, Taschen, 2004

Fiellová, Ch., Fiell, P.: 1000 chairs, Taschen, 2005

Švácha, R.: Le Corbusier, Odeon, 1989

Dlabal, S.: Nábytkové umění Vybrané kapitoly z historie, GRADA Publishing, 2000

Poster, B., Neumannová, C., Schuler, M., Leven, F.: AZ Lexikon moderního designu, Slovart, 2008

Karasová, D.: Dějiny nábytkového umění IV., ARGO, Praha, 2001

Andrews, T.: Barvy léčí, Edice Vědma, 2001

Norris, S.: Tajemství léčení barvami, Svojtka&Co., 2004

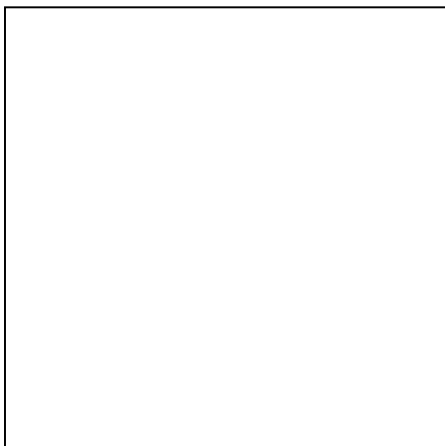
Webster, R.: Magie barev, Fontána, 2007

Prokopová, H., Štork, V.: Čalouněný nábytek, ERA, 2006

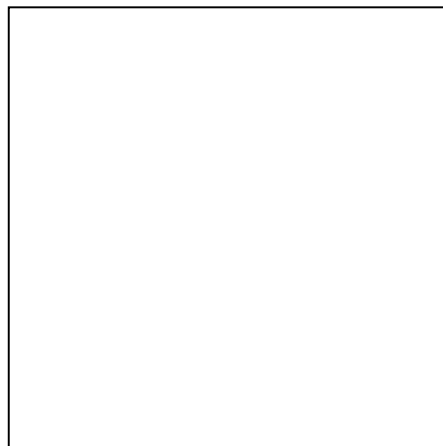
Matysová, V., Ročková, I., Šindelková, J., Soukupová, K.: Encyklopedie nábytek, Svojtka&Co., 2008

11 Přílohy

11.1 Vzorky materiálu – 1. potah

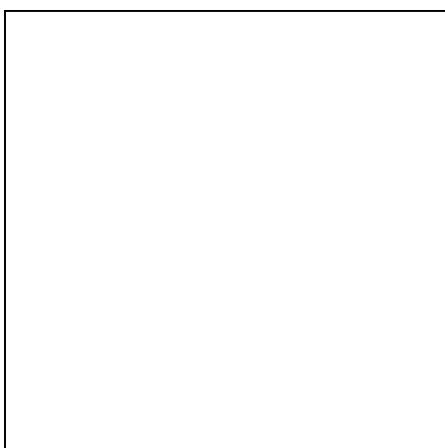

Koženka

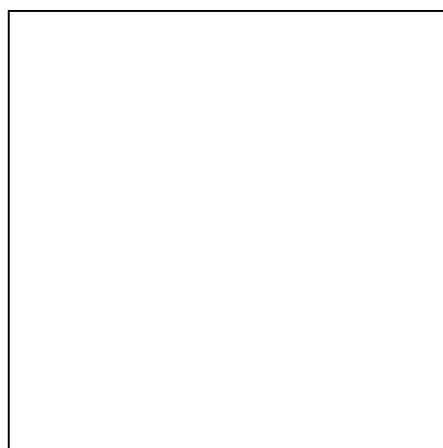

Plátno

11.2 Vzorky materiálu – 2. potah

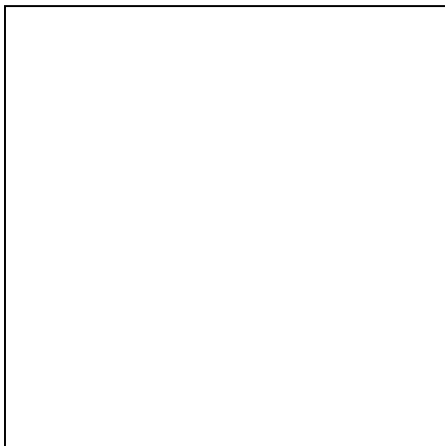

Plátnová potahová tkanina s efektem

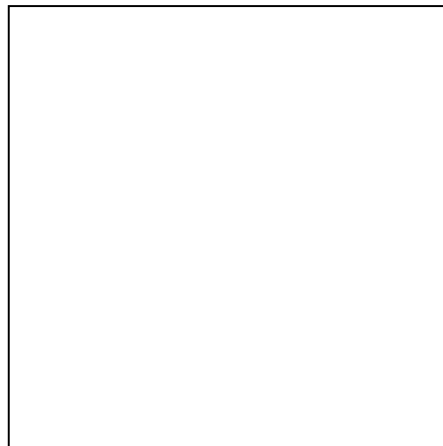

Plátnová potahová tkanina

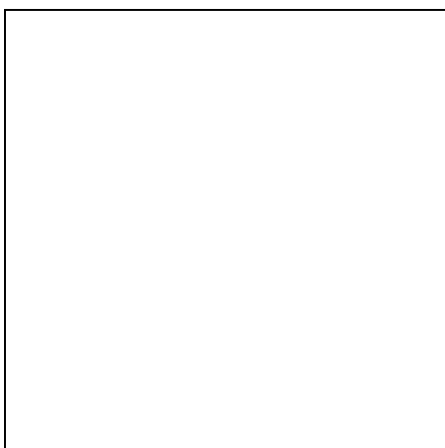
11.3 Vzorky materiálu – 3. potah

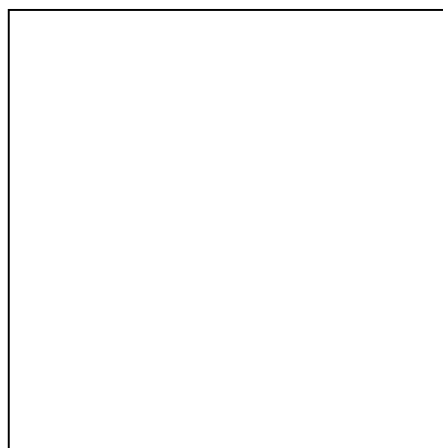
Satén podložený vatelínem

Satén podložený vatelínem

Satén podložený vatelínem

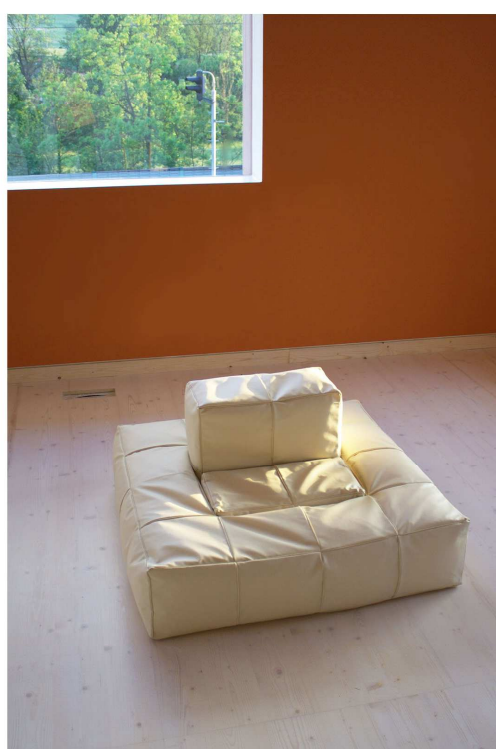

Plátno

11.4 Fotografická příloha - 1. potah

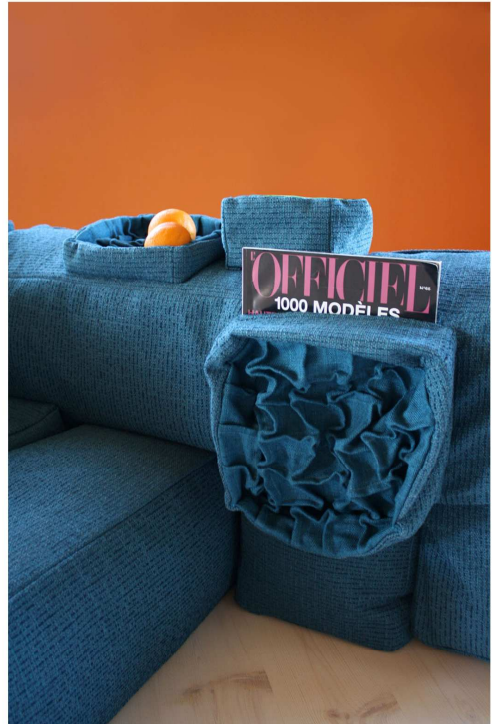

11.5 Fotografická příloha - 2. potah

11.6 Fotografická příloha - 3. potah

